BAILE MINERALE

DE

DOCTORUL CANTEMIR

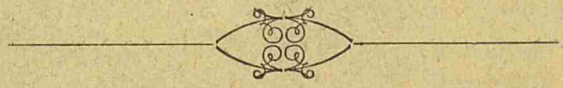

BUCURESCI

TIPOGRAFIA MODERNĂ GR. LUIS, STR. ACADEMIEI, 24

1894

www.dacoromanica.ro

BAILE MINERALE

I

Sunt abia 15 ani, de când isvoarele noastre minerale aŭ început a fi înzestrate cu oare-care instalațiuni, precum: oteluri, restaurante, stabilimente de cură, grădini și altele. Dacă ne dăm seama de ceea ce a făcut Statul la Lacul-Sărat Călimănești, Govora, etc., Epitropia Sft.-Spiridon din Iași la Slănic; primăria Târgului-Neamț, la Oglinzi; precum și proprietarii particulari la Strunga, Nastasache (Tîrgul-Ocnei), Balta-albă, Pucioasa, Câmpina, Bălțățești și în alte locuri trebue să mărturisim că într'un timp așa de scurt și cu puținele mijloace materiale de cari s'a dispus, s'aŭ făcut progrese enorme. Intr'adevĕr, bolnavii ce aŭ nevoie a'și căuta sănĕtatea la unele din isvoarele noastre minerale nu mai sunt siliți ca odinioară a'și lua așternuturi, ustensile de bucătărie, provisiuni de ale mâncării, servitori și în fine tot ce are cine-va nevoe pentru traiŭ, astă zi visitatorii băilor noastre, pot găsi îngrijindu-se din timp, camere mobilate, restaurant cu o hrană satisfăcătoare, precum și un stabilment de cură bine întreținut și cu serviciŭ regulat. Când însă comparăm ceea ce s'a făcut cu ceea ce ar trebui a se face la stabilimentele noastre balneare pentru

www.dacoromanica.ro

a utiliza cu succes calitățile tămăduitoare ale apelor noastre minerale, putem afirma că nu avem nimic; căci tot ce s'a făcut cu foarte puține excepțiuni, constă în construcțiuni executate fără a se avea în vedere un plan general care să se continue treptat ast-fel că cu timpul să avem adevărate stațiuni balneare presintând tot confortul celor din streinătate și întrunind toate prescripțiunile cerute de Hydrol gia medicală.

Cu toate acestea, Statul și Epitropia Sft. Spiridon, la băile lor, aŭ cheltuit până acuma fie care mai multe milioane iar proprietarii particulari tot ce aŭ avut, unii dintre ei chiar ruinându-se; în schimb nici unii nici alții nu aŭ putut realiza vre-un profit în raport cu capitalurile întrebuințate. Astfel fiind, Statul după o încercare de exploatare de mai mulți ani vĕzênd că cheltuelele de întreținere covârșesc veniturile, a propus o lege specială, care a trecut prin Cameră și Senat, prin care autorisă pe ministrul Domeniilor a conceda stabilimentele sale minerale unei persoane saŭ societăți, fie chiar streine, pe un timp îndelungat cu condiție de a le aduce toate îmbunĕtățirile necesare.

De asemenea Epitropia spitalelor Sft. Spiridon din Iași, la băile de la Slănic nu încasează de cât niște venituri atât de mici în raport cu sumele cheltuite și cari nu ajung pentru a acoperi procentele împrumuturilor ce a făcut acest așezĕmênt în cât administratorii sunt siliți, în fie-care an, a lua sume enorme de la întreținerea spitalelor pentru a acoperi deficitele și nevoile anuale ale acestor băi.

Proprietarii particulari de băi sunt toți amenințați de a pierde capitalurile puse în construirea otelurilor, a stabilimentelor de cură și a accesoriilor absolut necesare unei exploatări de ape minerale, căci veniturile sunt neîndestulătoare chiar pentru a face reparațiunile anuale, cu atât mai puțin dar s'ar putea aduce vre-o îmbunĕtățire, din care cauză unele din aceste stațiuni sunt condamnate a rĕmâne pentru tot, d'a-una în starea în care se găsesc, iar alte e prin ruinare, a ajunge iar la starea de mai 'nainte.

www.dacoromanica.ro

II

Pe lângă că starea actuală, și poate și cea viitoare, a stațiunilor noastre balneare este atât de puțin satisfăcătoare, apoi visitatorii lor sunt nevoiți pentru a avea o cameră confortabilă, a o angaja și plăti prin anticipare. In cas contrar, sosind în luna Iulie și negăsind nici o cameră disponibilă în oteluri sau în vile, trebue să închirieze o casă țărănească care mai adese ori, afară că este lipsită de confortul necesar, apoi este îmbuibată de tot felul de parasite și necurățenii ce fac pe bietul visitator al băilor noastre să petreacă nopți întregi de trudă.

Afară de acestea, o asemenea locuință care de ordinar se plătește de la 120—200 fr. pe lună, de multe ori este prea depărtată de restaurante pentru ca visitatorii să se poată abona la vre unul din ele; ast-fel în cât ei sunt siliți să se mulțumească cu mâncarea ce le-o dă țăranul la care locuește, saŭ să'și o prepare singuri, ceea ce este foarte greŭ într'un sat unde nu sunt căsăpii, pitării și băcănii. De altmitrelea același lucru se întâmplă familiilor ale căror mijloace modeste nu le permit să se aboneze la restaurant.

Aceste neajunsuri fac pe cea mai mare parte din Români să fie nemulțumiți de băile noastre și să prefere a merge în streinătate unde pot găsi totul relativ mai eftin și cu mai multă ușurință.

Niște asemenea tânguiri aŭ hotărât pe d. Ministru de interne a se adresa acum doi ani, către direcțiunile de exploatare a tuturor stabilimentelor noastre balneare, cerându-le a'i arăta cauzele scumpetei traiului, a lipsei de confort și a celor-l'alte neajunsuri ce întâmpină bolnavii noștri.

De sigur că d Ministru a căpătat la timp răspunsuri îndestulătoare pentru a cunoaște pe de o parte cauzele nemulțumirilor, iar pe de alta mijloacele de remediare; cu toate acestea nu am văzut luându-se de către guvernul nostru nici o măsură pentru a asigura viitorul băilor noastre minerale, precum nici pentru a mulțumi pe visitatorii lor.

www.dacoromanica.ro

De aceea îmĭ permit, în rîndurile ce vor urma a indica unele din mijloacele menite a da o desvoltare acestor isvoare de tămăduire și bogăție națională, pentru ca cu timpul ele să poată concura cu similarele lor din străinătate.

III

Prima piedică ce se opune desvoltăreĭ și prosperăreĭ stațiunilor noastre balneare este că iele fiind situate în comune rurale, legile țĕreĭ opresc pe streinĭ de a cumpĕra pămînturĭ și prin consecința de a clădĭ oteluri, r staurante, stabilimente de cură sau alte construcțiĭ pentru stabilirea de negoțurĭ și locurĭ de petrecere. Maĭ mult, pe la multe băĭ pămînturile de prin prejur aparțin țĕranilor, căpătate după legea rurală, și prin urmare nu se pot înstrăina decît prin schimb contra altor pamînturĭ de aceiașĭ întindere și calitate; chiar această transacție nu se poate face de cît între un sătean și altul, saŭ un proprietar de moșiĭ. Apoĭ dintre aceștia celor dintâĭ le lipsesc capitalurile și pricepere ir ceĭ-alțĭ găsesc avantage maĭ marĭ în agricultură cu care de alt-mintrelea sînt obișnuițĭ, și nicĭ unul nu riscă avutul sĕŭ pentru un câștig în perspectivă. Această se confirmă prin faptul că nicĭ un proprietar care are isvoare minerale pe moșia sa nu a înființat încă un stabiliment balnear, ci aproape toțĭ le au trecut la alțiĭ. Afară de acestea Românĭĭ în general sunt fricoșĭ și nedeprinșĭ cu întreprinderĭ nuoĭ din care cauză chiar agricultura a rĕmas staționară, iar comerțul, industria, meșteșugul și în fine tot ce nu este funcțiune salariată saŭ agricultură se află în mînele străinilor saŭ a Românilor de origină streină. Exposiția cooperativă din anul acesta a probat-o pe deplin.

Lucrurile fiind ast-fel, cân l Românĭĭ nu se hotărăsc a face oteluri și a ține restaurante în orașe marĭ ca Bucureștĭ, Iașĭ, Galațĭ, Brăila, etc. unde au perspectiva unuĭ câștig și a uneĭ ocupațiunĭ în tot timpul anuluĭ apoĭ cum s ar putea găsi dintre ieĭ care să facă acestea la băile noastre?

www.dacoromanica.ro

O a doua împrejurare care face ca băile la noĭ să nu prospere și în acelaș timp ca, camerile și traiul să fie maĭ scumpe decît în streinătate fără să aducă vre-un beneficiŭ întreprinzĕtorilor, este faptul că toțĭ visitatoriĭ îșĭ fac cura în acelaș timp, adică în cursul luneĭ Iulie, în cât de la 15 Maĭ cînd se deschide stagiunea pînă la 1 Iulie abia se găsesc cîte 20—30 de bolnavĭ, pe cînd administrațiile acestor stabilimente sînt silite a ținea tot personalul trebuitor. De asemenea de pe la 5 August pînă la 1 Septembri, nu se găsesc decît acelaș număr de visitatorĭ. De unde resultă că, camerele de prin oteluri și vile nu pot fi închiriate decît 30 de zile pe an, restaurantele și vilele asemenea, încît orĭcare ar fi prețul închirieriĭ lor nu pot să acopere cheltuieleie de construire, mobilare și întreținere din cursul anuluĭ.

Instalarea unuĭ restaurant cere de asemenea un capital pentru construirea lo alului și a dependințelor trebuitoare pentru diferite aprovisionărĭ de pe la orașele vecine și pentru un personal maĭ mult sau maĭ puțin numeros, care se plătește treĭ lunĭ pentru a lucra 30 de zile; căcĭ în restul stagiuneĭ, restaurantele de la băĭ au în tot d'auna maĭ mulțĭ servitorĭ de cît clienți la mîncare.

Stabilimentele de cură, pentru funcționarea lor, aŭ nevoe de un întreg personal de control, de preparare a băilor, de extragere a apelor minerale, de privighere a funcționăreĭ mașinelor de aburĭ carĭ se plătesc, orĭ-care ar fi numĕrul băilor; la acestea se maĭ adaogă consumarea combustibiluluĭ și altele: pe de altă parte cercetându-se registrele tuturor stațiunilor noastre balneare, sunt sigur că, de la 15 Maĭ pînă la 1 Iulie și de la 5 August pînă la închidere, nu se va găsi un singur stabiliment care să dea maĭ mult de 50 de băĭ pe zi carĭ, în termen de mijloc, produc 100 de leĭ, pe cînd cheltuielele necesare întrec cu mult această sumă.

Trebue a se nota asemenea că un stabiliment balnear are încă cheltuelĭ accesoriĭ foarte însemnate cu grădinele, drumurile reparațiile, paza în timpul anuluĭ, muzica în timpul sezonuluĭ, local de Telegraf și Pharmacie, luminarisire și în

www.dacoromanica.ro

fine multe alte cheltueli neproducătoare de venit, însă indispensabile pentru confortul și distracțiile visitatorilor.

A treia piedică în desvoltarea băilor este greutatea de a găsi bani cu procente mici în țara noastră; societățile de credit împrumutând numai pe valoarea pământurilor în comunele rurale. De aceea proprietarii de stabilimente balneare chiar dacă ar voi să le aducă vre o îmbunătățire, veniturile unui singur an nefiind îndestulătoare, nu pot face nimica din pricina procentelor enorme ce ar trebui să plătească servindu-se de capitaluri străine.

Nu este de mirat dar că unele din stațiunile balneare aŭ costat viața întreprinzătorilor și sunt și astă-zi amenințate de ruină, iar altele abia se susțin de la un an la altul, condamnate de a rămânea mult timp în starea în care se găsesc astă-zi.

IV

Statul, prin legea de concedare a băilor sale, a păsit, în parte, pe adevărata cale; căci cu timpul, începuturile de exploatare a isvoarelor noastre minerale perf cționându-se localitățile unde se află ar deveni niște centruri populate, bogate și prospere.

Am zis că Statul a găsit numai în parte adevărata soluțiune, pentru-că cedând băile sale unei societăți streine pe un număr mărginit de ani, societarii vor căuta să facă cele mai puține cheltue'i posibile pentru-ca la expirarea terменului, să-și poată relua capitalurile puse în exploatare. De aceea singura cale nemerită ar fi să se declare comune urbane toate localitățile de băi minerale, înlăturându-se orî-ce piedică de stabilire a străinilor, căci numai ast-fel vom avea oameni cu cunoștințî technice și cu capitaluri îndestu'ătoare. Dând cale liberă iuițiativei private orî de unde ar fi ea, vom ajunge în câți va ani, a avea la băile noastre oteluri și restaurante confortabile, stabilimente de cură elegante; iar de concurența ce se va stabili înt'e lo

www.dacoromanica.ro

cuitorĭ și întreprinzĕtoriĭ stațiunilor balneare, vor profita în prima linie visitatoriĭ.

In acelaș timp se vor întemeia case de negoț permanente ca băcăniĭ, căsăpiĭ, pităriĭ și altele, unde visitatoriĭ vor găsi cu îndes ulare și eftine orĭ-ce articole necesare traiuluĭ lor în timpul cureĭ.

Pe lângă acestea administrațiile Comunale din acele localităț vor putea să-șĭ creeze venitурĭ pentru înfrumusețare și pentru îmbunătățire a stăreĭ higienice atât de necesare uneĭ stațiunĭ balneare. Ast-fel ele vor prospera cum aŭ prosperat marele localităț de băĭ din străinătate, carĭ aŭ devenit astă-zĭ unele din orașele cele maĭ importante și bogate ale Europeĭ.

V

Pun la apreciarea guvernuluĭ, a corpurilor legiuitóre și a bunilor românĭ aceste rânduriĭ, cu speranța că, dându-le o bine-voitoare atențiune, complectându-le și aducându-le modificările ce vor crede de cuviință, vom ajunge cu timpul a vedea începuturile de exploatare a apelor noastre minerale, carĭ astă-zĭ nemultumesc pe visitatoriĭ și ruinează pe întreprinzĕtoriĭ, transformându se în surse puternice de bogăție națională concurând cu similarele lor din străinătate sub raportul confortu'uĭ, așa cum este dovedit că pot concura cu ele cu succes din punctul de vedere al calităților lor tămăduitoare.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro